
Titul za rok? Japonštinu neošidíte

Titul za rok? Japonštinu neošidíte

LIDOVÉ NOVINY

3.11.2009, rubrika: Akademie, strana: 28, autor: MARTIN RYCHLÍK

OSOBNOST „Nejsme malé obory,“ říká Jan Sýkora. „Na sociologii se hlásilo 142 lidí - a na japonská studia 182.“

* LN Jste v Česku jedinečným pracovištěm, které vyučuje sinologii, japonská studia, koreanistiku a jako jediné u nás i vietnamistiku. Jaký je o obory zájem?

Mám pocit, že se zájem v posledních deseti letech stabilizoval. Velké výkyvy nepozorujeme. Podívali se na počty přihlášených do bakalářského programu, letos se na japonská studia hlásilo 182 uchazečů a loni 168. Na sinologii chtělo 78 lidí, v loňském roce 77. Koreanistika se letos, stejně jako vietnamistika, neotevírala. Loni ale činil počet uchazečů dvacet, respektive čtrnáct. Počty se tedy příliš nemění. Nicméně v poslední dekádě vidíme trend, kdy se o japonštinu zajímá zhruba dvojnásobek lidí nežli o sinologii.

* LN Proč? Je snad Japonsko atraktivnější než Čína?

Může to vypadat trochu paradoxně, zejména dnes, kdy se Čína stává světovým fenoménem a svým hospodářským i politickým významem zastiňuje i Japonsko. Myslím si však, že situace u nás souvisí s celkovým pojetím studia. Již z názvu sinologie je patrný důraz na klasická čínská studia, která slouží jako kulturní referenční centrum pro všechny země východní Asie; klasická čínština hrála stejnou roli jako latina ve středověké Evropě. Proto je věnována taková pozornost klasické sinologii, což neznamená, že by bylo opomíjeno studium moderní Číny.

* LN Dá se říci, že japonská studia jsou orientovaná více na současnost?

V podstatě ano. Změnili jsme studijní plán a získali akreditaci oboru do roku 2013. V bakalářském cyklu je těžiště položeno na moderní jazyk. Osmdesát procent výuky tvoří intenzivní jazyková příprava, během které musí student zvládnout japonštinu slovem i písmem. K jazykové výchově je v každém roce přidán blok odborných předmětů. V prvním ročníku japonské dějiny, ve druhém moderní společnost a ve třetím literatura.

* LN A až v magisterském studiu dochází ke specializaci?

Ano, tam se poměr jazykových a odborných předmětů otáčí. Předpokládáme, že student již umí číst, psát a mluvit japonsky - ostatně celá přijímací zkouška do „magistra“ probíhá výhradně v japonštině, a můžeme se tedy zaměřit na vybrané odborné problémy. Například klíčové okamžiky starých i soudobých dějin Japonska, fenomény moderní společnosti, jako je stárnoucí populace či šikana ve školách, nebo proměny estetických ideálů v literatuře.

* LN Jaké diplomky japanisté předkládají? Jde spíše o tradiční, nebo moderní kulturu? Dejme tomu texty o změně stravy, komiksech či pačinko hernách?

Je pravdou, že se poslední dobou zájem orientuje spíše na moderní společnost. A nejsou to jen sociologická témata, ale i práce, jež postihují aktuální jazykové fenomény typu komunikace přes internet či slang mládeže. Vyloženě „klasických“

prací, zaměřených třeba na klasickou literaturu, není až tolik. Ovšem je třeba si uvědomit, že všechny naše obory jsou akreditovány jako filologické, a odtud pramení ona váha jazyka. Výjimku tvoří vietnamistika, která se studuje jako etnologie se specializací.

* LN Akreditace oboru ale skončila. Budete usilovat o její obnovení?

Jistě. Dokonce bychom rádi vietnamistice vrátili důležitost, jakou měla; aby šlo opět o jednoobor. Že je to cesta správným směrem, je vidět i ze stoupajícího zájmu uchazečů.

* LN Jak se v dnešní době žije malým, specializovaným oborům?

Trošku bych s vámi nesouhlasil. Nejsme malými obory. Když se podíváte, že se na tak populární obor, jímž je sociologie, hlásilo 142 lidí, a na japonská studia 182, tak nepatříme k malým. Ale chápu vaši otázku v celkovém kontextu. Problémem, s nímž se potýkáme, je váha oborů v rámci fakulty. I když musím ocenit, že současné vedení je nám nakloněno a v rámci možností vytváří ústavu výborné podmínky. Bohužel existují určité historické pozůstatky: například učebny. Prostorové kapacity byly nastaveny v době, kdy studentů nebylo tolik. Například z přihlášených 182 lidí jsme mohli na japonská studia vzít pouze dvacet, protože zkrátka máme jedinou jazykovou laboratoř s omezenou kapacitou...

* LN Minulý rok mělo ministerstvo vnitra uvolnit několikamilionovou částku na studium „exotických“ filologických oborů na FF UK. Týkalo se to i vás?

Samozřejmě. Prostředky byly určeny na posílení oborů, které jsou pro zemi strategické. Když se podíváte do USA, i tam byla po útoku 11. září 2001 posílena arabská studia, neboť se ukázalo, že nedostatečně chápeme arabský svět. Podobně je dnes zajímavou oblastí východní Asie. Nejde jen o organizovaný zločin, ale celou řadu otázek spjatých se znalostí jazyka či pochopením mentality a způsobu myšlení emigrantů. Díky prostředkům ministerstva jsme mohli posílit naše řady a dnes má náš ústav 25 pracovníků.

* LN Získali jste i nějakou podporu z EU?

Získali jsme 8,6 milionu korun v rámci Operačního programu Praha - Adaptabilita na rozšíření nabídky odborných předmětů. Nechceme budovat „elitní klub“, ale snažíme se, aby naše jazyky byly vnímány jako standardní, nikoli exotické. Když se rozhlédnete po světě, japonština a čínština se běžně stává volitelným předmětem i na středních školách, a v Austrálii se učí dokonce i v mateřských školách!

* LN Chcete tyto jazyky zpopularizovat?

V tom má náš ústav důležitou roli: chceme posunout vnímání těchto jazyků u české veřejnosti. Část projektu je zaměřena na odborné přednášky pro naše studenty, ale nabízíme i celouniverzitní výuku jazyků. Zájem předčil naše očekávání. Připravujeme internetový portál sekundárních informací o zemích východní Asie, on-line překladový slovník odborných pojmů a v roce 2011 vydáme výkladový slovník moderních dějin zemí východní Asie.

* LN Může se běžný Čech vůbec naučit číst „rozsypaný čaj“?

Není zapotřebí obzvláštního nadání. Není to exkluzivní obor pro elitu mimořádných. Snažíme se ukázat, že jsou to jazyky jako každé jiné, jen mají jistá specifika. Pokud je čínština jazykem tónovým, člověk musí mít trochu hudebního sluchu. Jde-li o systémy vázané na znakové písmo, měl by mít zájemce optickou paměť. Ale měli jsme spoustu studentů, již byli v prvním ročníku nevýrazní, sotva procházeli - a dnes jsou z nich výteční odborníci. Nejde však jen o jazyk; nejsme jazykovou školou, ale nabízíme komplexní studium daných zemí.

Ústav Dálného východu FF UK

* Nositel šedesátileté tradice orientalistiky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Člení se na semináře čínských, japonských, korejských a vietnamských studií. Je jediným pracovištěm v ČR, jež poskytuje komplexní vzdělání v těchto oborech; podílí se na výzkumu v oblasti jazykovědné, literární, historické i společenskovední. Nyní má 25 zaměstnanců, v oborech studuje více než 300 studentů. LN Jak se absolventi uplatňují kromě překladatelství?

V první řadě jsou výborně jazykově připraveni a mají cenné zkušenosti ze studijních pobytů v dané zemi. Pochopitelně se uplatňují jako tlumočníci či překladatelé, ale nacházejí angažmá i v diplomacii či byznysu. Studenty totiž nepřipravujeme na konkrétní typ práce - vychováváme samostatné vysokoškoláky, kteří najdou uplatnění kdekoliv.

* LN Může se stát, že by u vás někdo získal titul za rok, jako na právech v Plzni?

To není jen otázka japonských studií, ale všech našich oborů. Tím, že se jedná o studium filologické, tak jazyk za rok nezvládnete. I kdybyste dosáhl sebelepšího zkrácení studia, jazyk neošidíte. Součástí státní závěrečné zkoušky je souhrnná zkouška z jazyka. U právníků můžete neznalost nějak maskovat, ale u řečí to nejde. Když vás postaví k mikrofonu a řeknou „tlumoč“, hned se pozná, jestli člověk jazyk umí, nebo ne.

Profil Povolání: ředitel ústavu na FF UK Dr. Jan Sýkora (48) vystudoval pražskou VŠE (1984), kde se začal věnovat japonskému hospodářství, a jako mimořádný student japanologii na FF UK. V letech 1988-92 pracoval v Ekonomickém ústavu ČSAV. Od roku 1991 studoval na Saga University v Japonsku; roku 1994 tu získal titul M. A. v oboru hospodářská a měnová politika. Doktorát Ph. D. obhájil na FF UK (2002). V letech 1994 až 2000 byl vedoucím oddělení japonských studií, od roku 2008 je ředitelem ústavu. Působil na univerzitách v Ósace, Fukuoce, Kjótu či Vilniusu. Je členem řady edičních rad.